SEINÄJOKI-ILMAJOKI Kantatie 67:n parannussuunnitelman muinaisjäännösinventointi 2020

Juuso Koskinen
Hannu Poutiainen
Timo Jussila

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET
TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Ramboll

Sisältö

Perustiedot 2
Inventointi 3
Lähteet 5
Yleiskartat 5
Vanhoja karttoja 6
Kuvia 8

Kansikuva: VE 2 ja 3 tielinjaa Rintalan koillispuolella. Kuvattu lounaaseen.

Perustiedot

Alue: Kantatie 67 parannusalue välillä Seinäjoki-Ilmajoki. Kolmen suunnitellun, vaihtoehtoisen tielinjan (VE1-3) alueet.

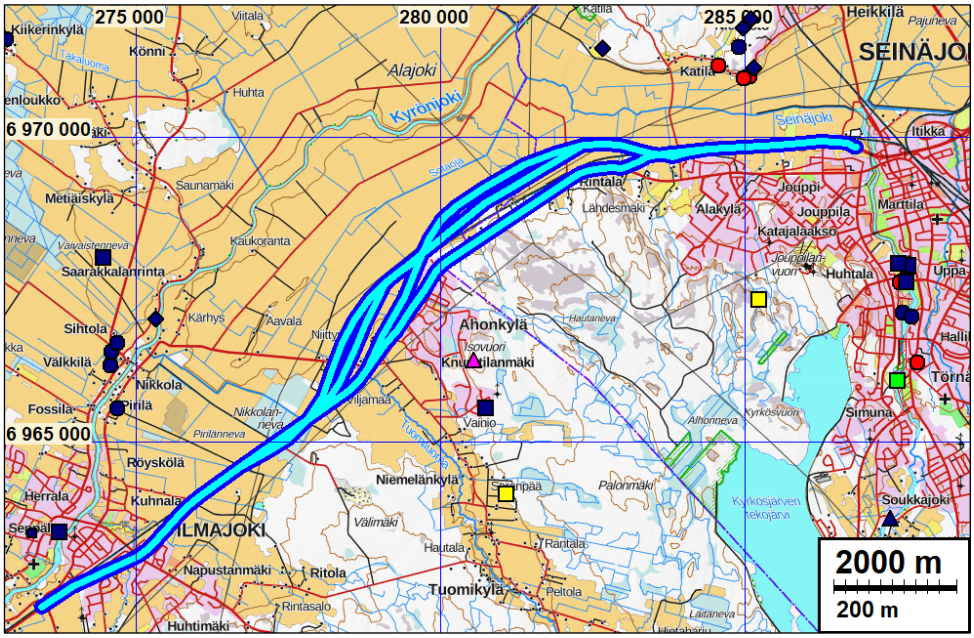
Tarkoitus: Selvittää sijaitseeko suunnitelluilla tielinjoilla tai niiden läheisyydessä kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia, suojeltavaksi katsottavia jäännöksiä.

Maastotyö: 24.8.2020

Tilaaja: Ramboll Finland Oy

Tekijät: Maastotyö: Juuso Koskinen ja Hannu Poutiainen. Raportti Koskinen ja Jussila.

Tulokset: Tiehankkeen alueelta ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muita arkeologisia suojelukohteita. Niitä ei tunnettu ennestään eikä niitä löydetty inventoinnissakaan.

Tutkitut tielinjavaihtoehdot sinisellä. Lähialueen muinaisjäännökset eri symbolein. Siniset historiallista aikaa, punaiset kivikautta, muut ajoittamattomia.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN ja N2000 järjestelmissä. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 8/2020, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 8/2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaajat: J. Koskinen & H. Poutiainen.

Inventointi

Kantatie 67:n parantamista suunnitellaan Seinäjoen ja Ilmajoen välisellä osuudella. Hankkeen YVA-konsultti Ramboll Finland tilasi Mikroliitti Oy:ltä suunnitelma-alueen muinaisjäännösselvityksen. Inventoinnin maastotyön tekivät arkeologit Juuso Koskinen ja Hannu Poutiainen 24.8.2020, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa.

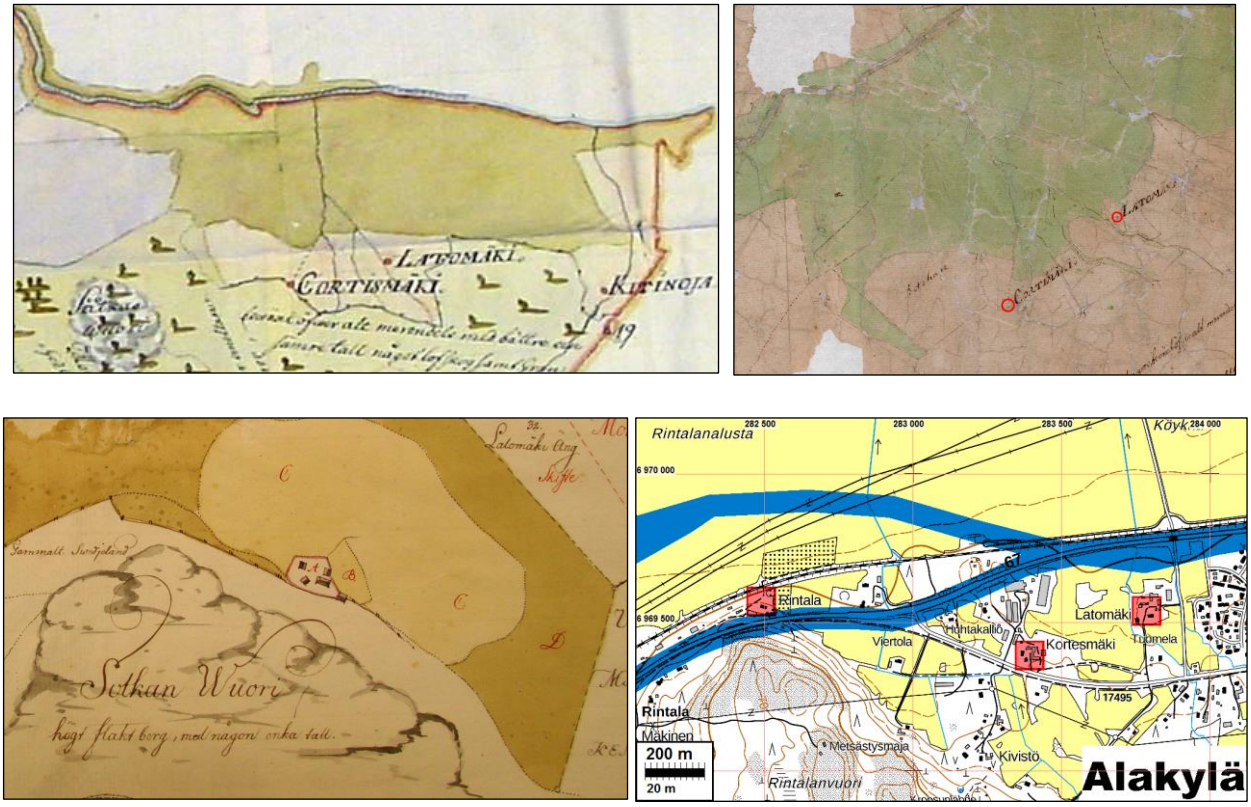
Suunniteltujen vaihtoehtoisten tielinjojen alue on lounais-koillinen-suunnassa noin 16 km ja kaakko-luode-suunnassa leveimmillään noin 1 km. Parannussuunnitelmaan kuuluu kolme tielinjaa (VE 1-3), jotka kulkevat osin nykyisten teiden kohdilla ja osittain niiden ulkopuolella. Käytössä olevien teiden ulkopuolella olevat linjaosuudet kulkevat rakennetuilla, taajamaluonteisilla alueilla tai alavassa pellossa Ahonkylän ja Alakylän seuduilla. Tielinjojen alueelta ei tunneta muinaisjäännöksiä mutta lähialueelta niitä tunnetaan useita.

Tiesuunnitelman alueelle ovat ulottuneet Seinäjoen sähköaseman ympäristön inventointi v. 2014 (Mikroliitti Oy Jussila), Seinäjoen ja Ilmajoen inventoinnit v. 2008 (Mikroliitti Oy, Jussila) sekä Kyrönjoen yläosan inventointi v. 1985 (Kotivuori & Heikkinen) ja v. 1979 (Torvinen). 2000-luvun inventoinneissa käsiteltiin myös historiallista aikaa, kun sitä varhaisemmissa ei.

Suunnitellut tielinjat sijaitsevat korkeusvälillä noin 40 - 57,5 m mpy. Niiden alueet ovat alkaneet nousta muinaisesta Itämerestä kivikauden lopulla. Periaatteessa alueilla voisi sijaita kivikauden lopun rantasidonnaisia muinaisjäännöksiä, joita lähiseudulta tunnetaan useita. Tielinjojen VE 2 ja 3 kohdilla ei kuitenkaan ole kyseisen aikakauden asutukselle varteenotettavia maastoja, sillä tielinjat kulkevat suureksi osaksi tasaisilla ja alavilla pelloilla, joilla ei ole muinaiselle rantasidonnaiselle asutukselle sopivia maastonmuotoja, kuten tasaisesta maastosta kohoavia kuivamaaperäisiä törmiä tai harjanteita. VE1-linja kulkee mäkisellä alueella jossa on esihistoriallisen rantasidonnaisen asutuksen sijainnille todennäköisempää maastoa. Tämä tielinjavaihtoehto sijoittuu kuitenkin olemassa nykyisen tien kohdalle ja myös varsin rakennettuun ympäristöön. Esihistoriallisten muinaisjäännösten esiintymis- ja löytämismahdollisuudet suunniteltujen tielinjavaihtoehtojen alueilta ovat hyvin vähäiset.

Maastotöiden suunnittelussa tarkastettiin aluetta kuvaavia vanhoja karttoja, joista katsottiin historiallisen ajan muinaisjäännöksiin mahdollisesti viittaavien asutus-, tie-, raja- ja rakennusmerkintöjä jotka paikantuisivat tielinjojen alueelle. Tutkittavat linjat sijoittuvat Ilmajoen Peltoniemen ja Seinäjoen kylien alueelle. Lisäksi jokilaaksossa on useiden kylien erikokoisia enklaaveja, peltolohkoja. Kylien vanhat rintamaat ja siten myös vanhat talot sijoittuvat jokivarteen, alueen länsiosan lounaispuolelle ja itäpuolelle Seinäjoen rannoille.

Vuoden 1709 yleiskartassa tielinjojen alue on tyhjä – sille ei ole merkitty astutusta lähimainkaan. V. 1763 Ilmolan pitäjän kartalla alue on edelleen liki tyhjä, mutta länsipäässä on kaksi taloa, Kortemäki ja Latomäki. Samat talot ovat 1763 isojakokartalla. Lisäksi V. 1758 isojakokartalle on merkitty Rintalan uudistalo edellisten länsipuolelle. Tiesuunnitelman alueella sijaitsee siis kolme 1700-luvun loppupuolta vanhempaa, talonpaikkaa. Nämä vanhat talonpaikat ovat edelleen käytössä, saman nimisten tilojen tilakeskusten alueella. On oletettava, että näillä kautta aikojen intensiivisessä käytössä olevilla tonteilla tuskin on voinut säilyä tunnistettavia ja sekoittumattomia merkkejä vanhimmasta asutuksesta. Ei ole mitään viitteitä siitä, että talot olisivat sijainneet jossain vaiheessa muualla. Näiden talojen ympäristö on myöskin varsin rakennettua. Maastossa ei voi havaita mitään merkkejä vanoista talonpaikoista em. tilakeskusten ulkopuolella. Kun tielinjoille ei myöskään sijoitu vanhoista kartoista paikannettavia kylärajojen taitepisteitä (peltolohkoenklaaveja tuskin on kylärajamerkein merkitty) eikä kartoilla ole muitakaan muinaisjäännöksiin liittyviä merkintöjä, voidaan todeta, että historiallisen ajan muinaisjäännöksiä tiehankkeen alueelta ei ole löydettävissä.

Alueen vanhimmat talonpaikat Kortesmäki ja Latomäki sekä näitä (hieman?) nuorempi Rintala. Ylhäällä vasemmalla ote Ilmajoen pitäjänkartasta v. 1763. Siinä ei ole Rintalaa vielä merkitty kuten ei vielä oikealla puolella isojakokartan konseptin otteessa v. 1768. Alhaalla vasemmalla ote Rintalan uudistalon (nybygge) kartasta v. 1768.

1840 luvun pitäjänkartalle on merkitty uutta asutusta verrattuna 1700 luvun karttoihin. Nämä pitäjänkartan uudet talomerkinnät eivät kuitenkaan ole arkeologisesti merkittäviä nuoren ikänsä takia ja myös koska lähes kaikki pitäjänkartalle merkityt tonttimaat vaikuttavat olevan edelleen käytössä ja rakennetuilla alueilla. Ilmajoen pitäjänkartta on paitsi repaleinen niin myös varsin epäselvä. Siinä on runsaasti eri aikoina tehtyjä päälle piirroksia ja merkintöjä. Niitä saatettiin tehdä pitäjänkartoille 1910 luvulle saakka. Tämän alueen pitäjänkartat ovat vanhan asutuksen tarkan sijoittumisen tutkimisen ja ajoittamisen kannalta vähäarvoisia.

Ennen maastotöitä tielinjojen alueen ilmalaserkeilaukseen perustuvasta maastomallista etsittiin arkeologisiin jäännöksiin mahdollisesti viittaavia muotopoikkeamia ja maastoja, kuten esimerkiksi muinaisrantamuotoja ja asumusten tai tervahaudan jäännöksiltä vaikuttavia muotoja, mutta sellaisia ei havaittu.

Koko aluetta tarkasteltiin liki kattavasti silmänvaraisesti, mutta suurella osalla aluetta vain vilkaisten ja todeten että tarkempi maaston tutkiminen ei ole tarpeellista tai mahdollista (rakennetut alueet). Maastossa tarkastettiin tarkemmin vanhoilla kartoilla näkyvien tonttimaiden alueet ja niiden lähiympäristöt. Lisäksi tarkasteltiin rakentamattomia maastoja pistokokein, erityisesti topografisesti polveilevimmissa ja viettävissä maastoissa. Paikoin tehtiin satunnaisia koekuoppia sekä käsikairan pistoja. Metallinilmaisinta ei nyt käytetty. Esihistorialliselle asutukselle sopivia paikkoja ei maastossa havaittu.

Tielinjoilta tai niiden läheisyydestä ei tunnettu ennestään suojeltavaksi arvioitavia arkeologisia jäännöksiä, eikä sellaisia löytynyt inventoinnissa. Kt 67 parannusalueella ei siis ole muinaisjäännöksiä eikä muita arkeologisia suojelukohteita.

18.9.2020

Juuso Koskinen, Hannu Poutiainen
Timo Jussila
Mikroliitti Oy

Lähteet

Peruskartta, 2222 02. 1955. Maanmittauslaitos.

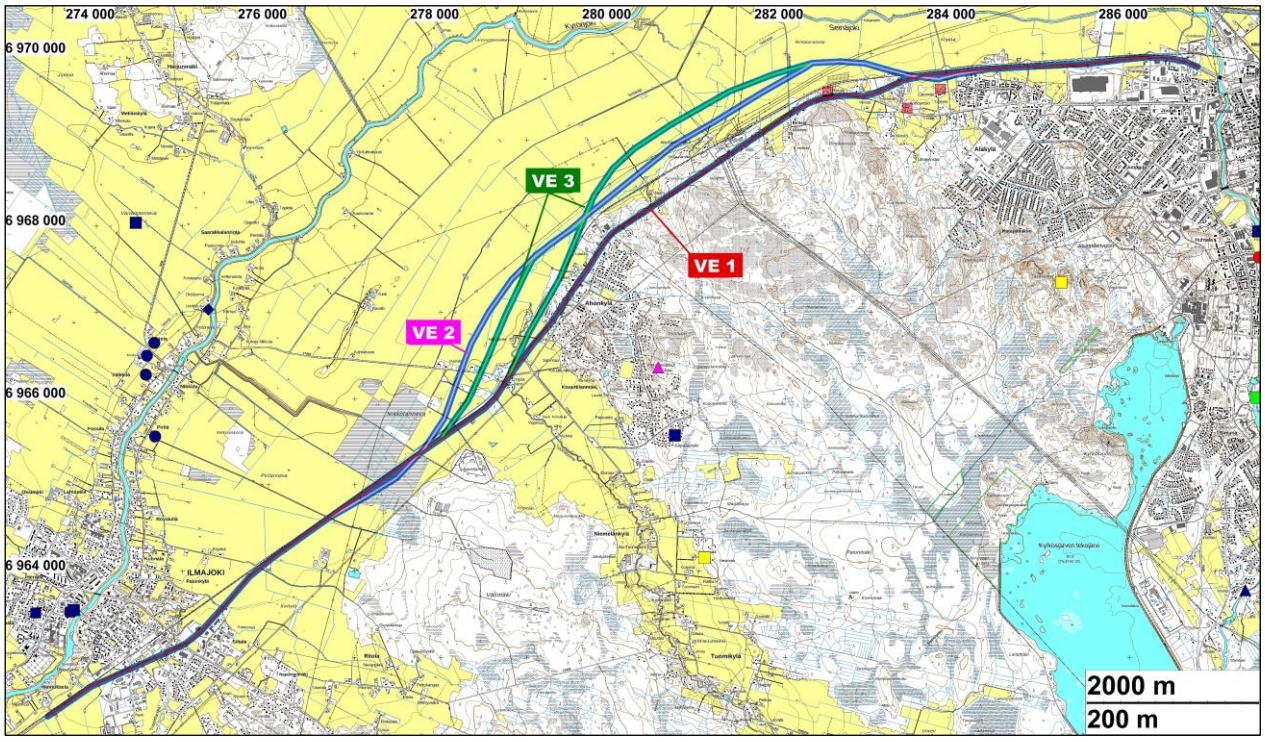
Ilmajoen Pitäjänkartta 1847 (päälle piirroksia myöhemmin). Maanmittauslaitos.

Stierwald 1768: Geometrisk Charta öfver Nybygget Rindala uti Ilmola Socken, Korsholms Södra Härad och Österbotns Höfningedöme.

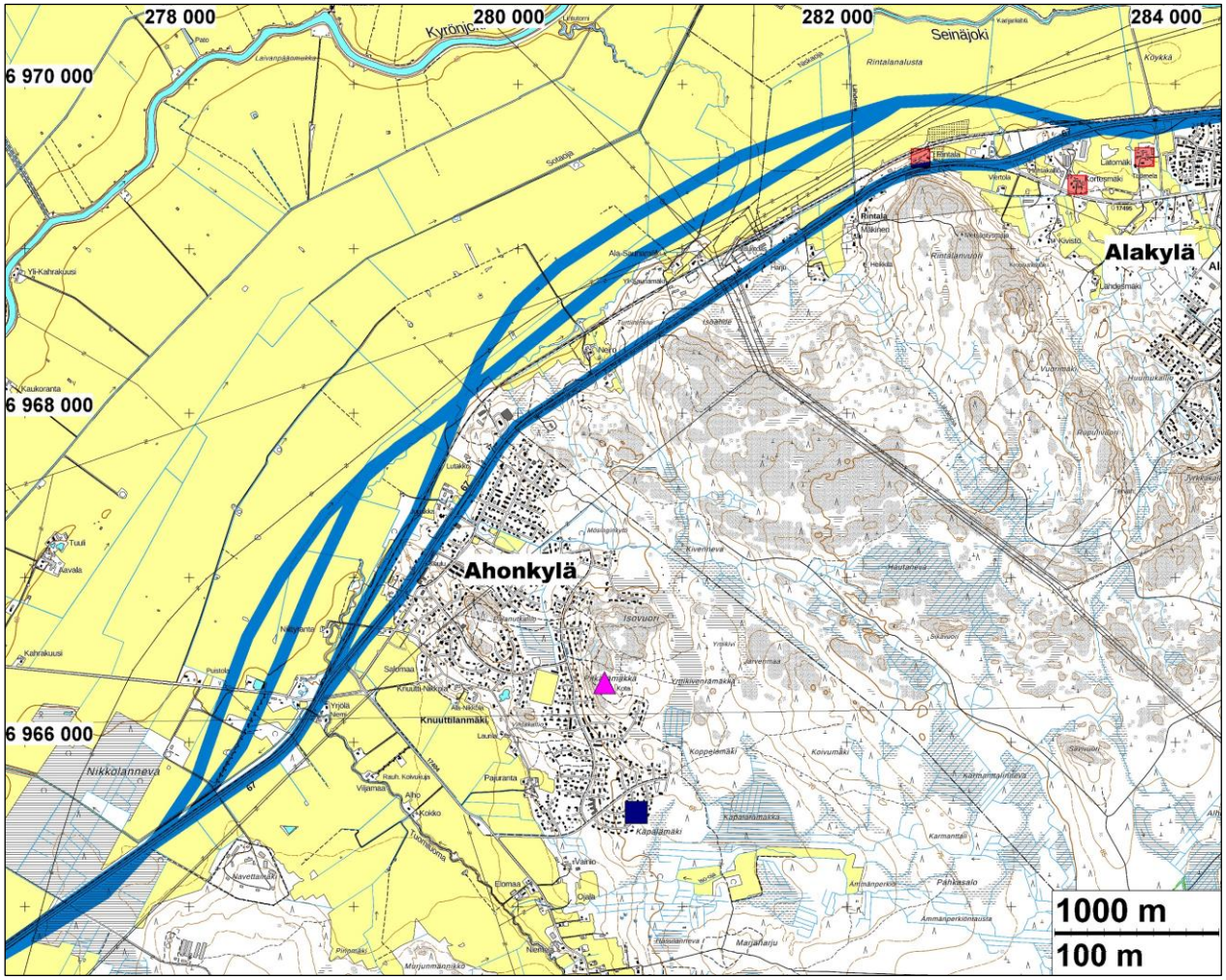
Stierwald 1768, 1769: Ilmola Modersockens Skog uti Stora Skiftens deld och utstakad efter ordnesår 1768 och 1769.

Tuntematon (”A Halleen”?) 1763: Geographisk Charta öfver Ilmola ModerSoken utom Ala och Perä Seinäjocki byar i Österbottns Höfdingedömmes Södra Fögderie.

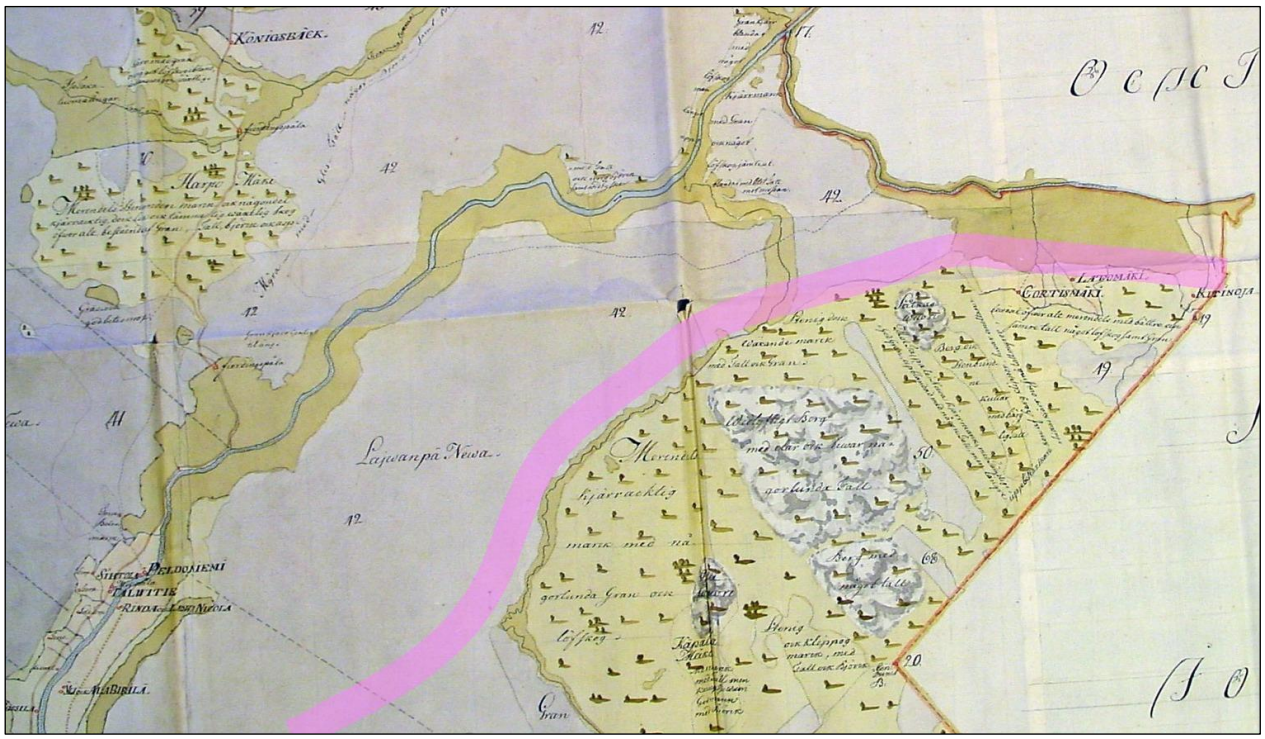
Yleiskartat

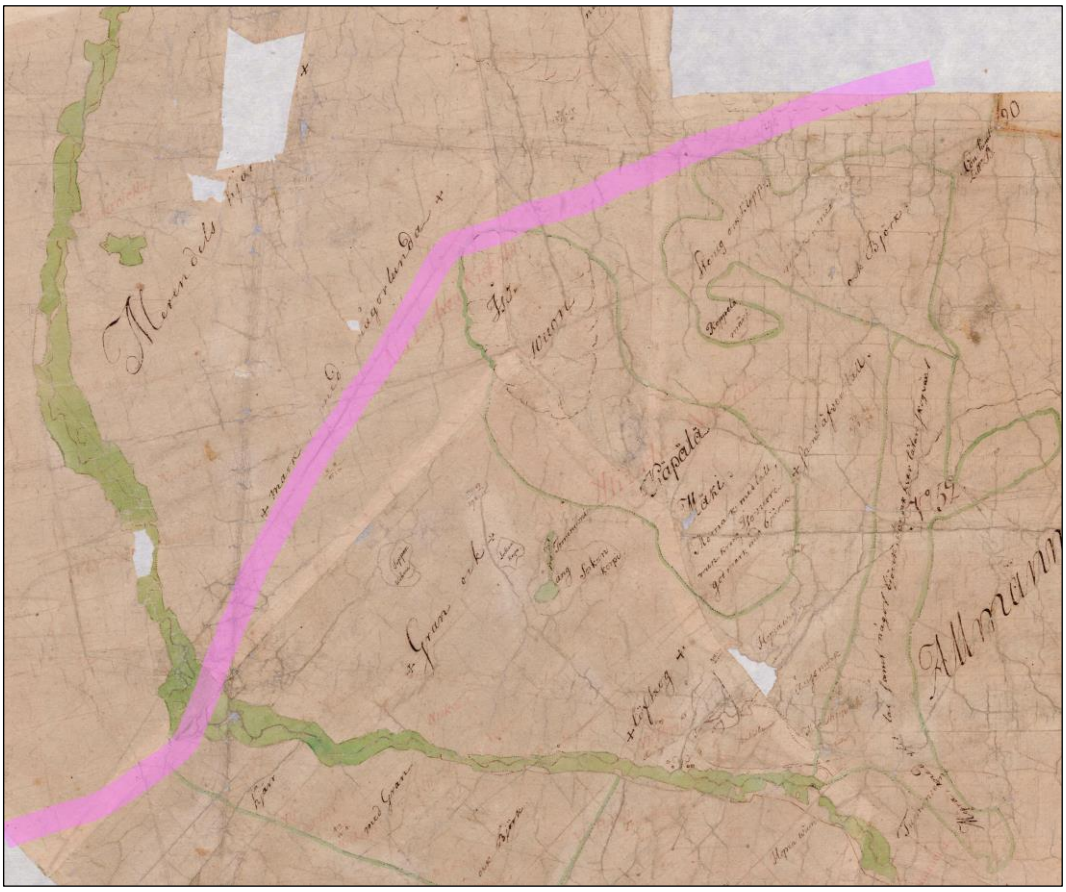
Suunnitellut vaihtoehtoiset kt 67:n tielinjat Seinäjoen ja Ilmajoen välillä. Lähialueen muinaisjäännökset eri symbolein. Siniset historiallista aikaa, muut ajoittamattomia. Kivikautisia paikkoja ei kartalle osu – niitä on heti kartan pohjoispuolella. Vanhat, 1700-luvun tonttimaat tiehankkeen tuntumassa (koillisessa) punaisin neliöin.

Vanhoja karttoja

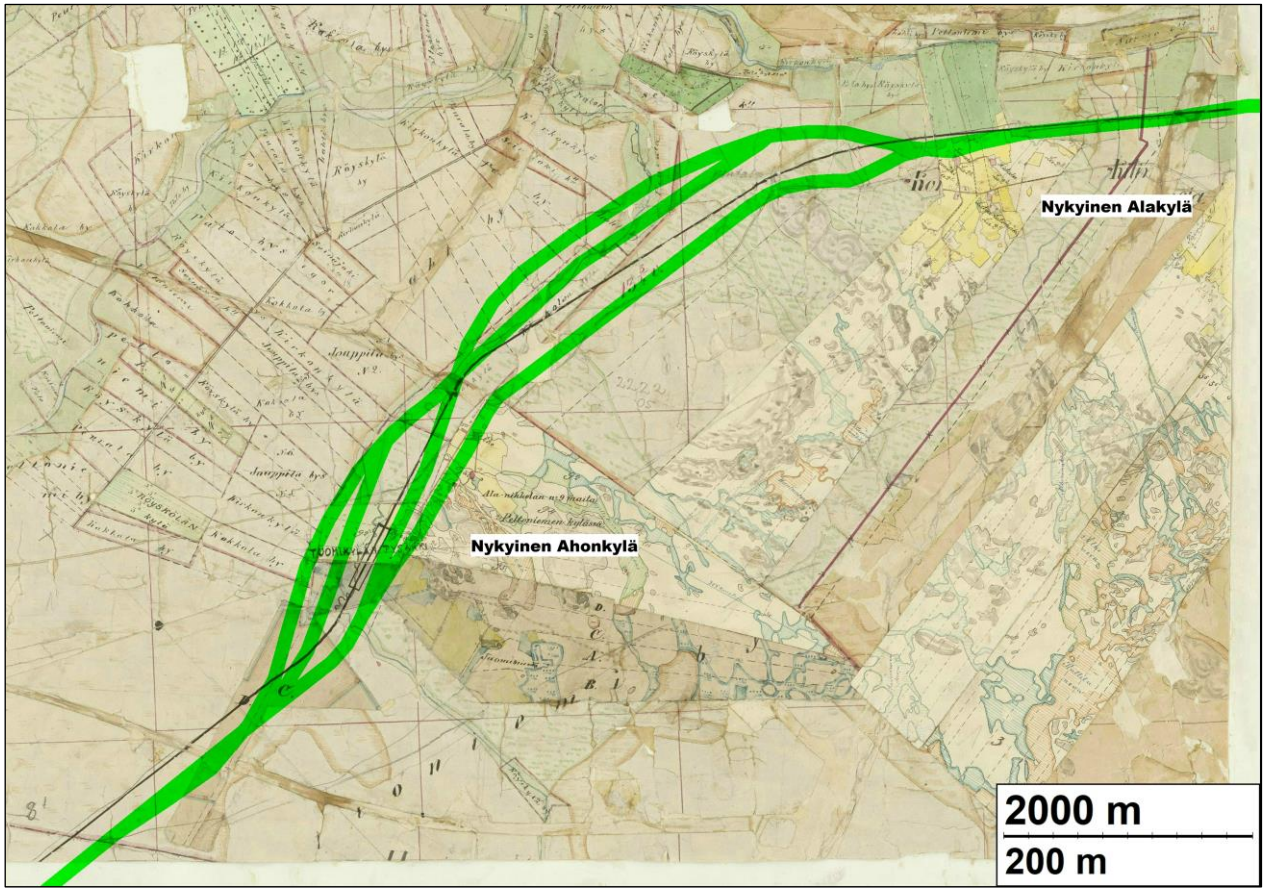

Ote v. 1763 pitäjänkartasta. Tiehankkeen alue on piirretty päälle karkeasti sinipunaisella

Otteita v. 1768 isojakokartasta (sen konseptiversiosta). Niihin hahmoteltu karkeasti tiehankkeen alue sini-punaisella. Yllä lounaisosaa, jossa kartan lounaiskulmassa vihreällä Tuomiluoma. Alla koillisosaa.

Suunnitellut tielinjat 1840-luvun (jossa myöhempiä lisäyksiä) pitäjänkartan päälle piirrettyinä.

Kuvia

Vasemmalla: 1840-luvun pitäjänkartan tonttimerkinnän ympäristöä Kortesmäen ja Latomäen kohdalla. Kuvattu koilliseen.
Oikealla: Vanhojen kylienvälisten rajojen kulman kohta Ala-Saunamäessä. Ympäristö on täysin muokattua.

Vasemmalla: Alakylän Hietalaa. Talontontin kohdalla on tiiviisti rakennettuja asuintaloja.
Oikealla: VE1-linjaa nykyisen tien kohdalla Isoahteessa.

Vasemmalla: 1840-luvun pitäjänkartan talotontin aluetta Koskelantien paikkeilla, Seinäjoentien ja Koulutien välisellä kaistaleella Ahonkylässä. Alue on valtaosin rakennettu ja osin myös asfaltoitu.
Oikealla: 1840-luvun pitäjänkartan talotontin aluetta Koulutien ja Rinnetien risteysalueella Ahonkylässä. Alue on täysin rakennettu lukuun ottamatta kuvassa oikealla näkyvää nurmipeltoa.